

28. Raittiuslautakunnan toimisto

Raittiuslautakunnan ja sen toimiston työ jatkui v:n 1968 aikana lautakunnan kokouksessa 17.1. hyväksytyin vuosityösuunnitelman edellyttämällä tavalla. Toiminnan painopiste oli edelleenkin erilaisten valistustoimenpiteiden valmisteluissa ja toteuttamisessa. Yhteistyö raittiuspiirijärjestöjen ja niiden palkkauksessa olevien toiminnanohjaajien kanssa kehittyi aikaisempia vuosia monipuolisemmaksi, joista esimerkkeinä mainittakoon järjestöväen »systempaus», ja keskiolutta koskevan tietoaisteiston levittäminen helsinkiläisiin talouksiin.

Raittiustyötä tekevien järjestöjen työtä pyrittiin entiseen tapaan tukemaan ja tehostamaan. Vuotuisavustuksien lisäksi lautakunta ja sen toimisto tuki järjestöjen tilaisuuksia, paitsi taloudellisesti, myös erilaisella esitelmä-, luento- ym. aineistolla. Järjestöjen viikonloppukurseille myönnettiin erillisavustuksia ja järjestöjen jäsenille, jotka osallistuivat keskusjärjestöjen järjestämille raittiustyön kursseille, myönnettiin kurssiavustuksia. Lautakunnan viranhaltijat suorittivat tavalliseen tapaan ohjaus- ja koulutuskäyntejä järjestöissä, oppilaitoksissa jne.

Koska kertomusvuonna valmisteltiin 1.1. 1969 voimaan astuvaa uutta alkoholilainsäädäntöä, merkitsi se uusia alkoholilakeja koskevan tiedotustoiminnan osalta erityistoimenpiteitä, joihin raittiuslautakuntakin mahdollisuksiensa mukaan osallistui. Lautakunnan ja raittiuspiirijärjestöjen yhteisiä

tiedotuslehtiä »Raittiustyön Kentältä» ja »Nytt Från Nykterhetsnämnden» jaettiin kuusi kertaa vuodessa kaikille raittiusjärjestöjen aikuisjäsenille, laitoksille, järjestöjen tilaisuuksiin jne. Kertapainos oli suomenkielisen lehden osalta keskimäärin 3 700 kpl ja ruotsinkielisen lehden osalta 600 kpl. Lautakunnan toimesta jaettiin eri raittiusjärjestöjen julkaisemia lehtiä erilaisiin sosiaalisiin kohteisiin, työmaa- ja kansanruokaloihin jne. kuitenkin niin, että kertomusvuonna keskityttiin pääasiassa »Raittiussanomata» ja »Valkolakki» lehtien levittämiseen, muiden lehtien jakelun jäädessä edellisiä vuosia vähäisemmäksi. Keskiolutta koskevaa tiedotuslehtistä hankittiin 100 800 kpl jaettavaksi helsinkiläisiin talouksiin.

Lautakunnan toimisto osallistui entiseen tapaan erittäin huomattavalla panoksella raittiusviikon järjestelyihin. Päätillaisuudet toimeenpantiin raittiuslautakunnan ja raittiusviikkotoimikunnan toimesta. Raittiusviikkotilaisuuksia varten varattiin erillinen määräraha raittiusviikkotoimikunnan käytettäväksi.

Toimiston lainaustoiminta kehittyi edelleen, joskin lainausten määrä järjestöille pysyi suunnilleen samana kuin edellisenäkin vuonna. Pääpaino kohdistettiin elokuvavälaineiston lainaukseen ja erityisesti lyhytfilmikantaa lisättiin.

Alkoholiolojen valvontaa koskevia, johtosäännössä edellytettyjä tehtäviään lautakunnan toimisto pyrki parhaansa mukaan hoi-

tamaan. Tällaisia tehtäviä hoitavan viranhaltijan puute merkitsi käytännössä kuitenkin varsin pintapuolista valvontatehtävien hoitoa, varsinkin kun uusia anniskeluanomuksia oli käsiteltävä kertomusvuonna tavallista runsaammin ja niiden valmistelu vei huomattavasti aikaa. Uusia anniskeluanomuksia käsiteltiin 34 (ed.v. 13) ja uusia alkoholimyymäläanomuksia 2. Muista alkoholipoliittisista toimenpiteistä mainittakoon lausunto keskiohjelmaa koskevasta kunnallisesta yleissuostumuksesta sekä lausunto huoltolautakunnan ehdotuksesta poistaa talousprii T:n myynti kaupoista.

Toimisto. Lautakunnan toimisto sijaitsi kertomusvuoden aikana elintarvikekeskuksen talossa, Helsinginkatu 24 A, jossa sillä oli käytettävänä viisi toimisto- ja kokouskäyttöön soveltuvaa huonetta sekä eteis- ja varastotilat. Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan palveluksessa viisi vakinaista viranhaltijaa: toimistosihteeri, kaksi raittiustyönohjaajaa sekä kaksi toimistoapulaista.

Raittiusvalistustoiminta. Puheita, esitelmiä ja alustuksia (lukuun ottamatta kurssi-toimintaa) pidettiin toimiston toimeksianton ja viranhaltijain toimesta kaikkiaan 156 (ed.v. 187). Viranhaltijain ohjauksen ja raittius- ym. järjestöjen tilaisuuksiin, sosiaalisiin laitoksiin jne. suoritettiin vuoden aikana 184 (146) kertaa. Anniskeluravintoloihin kohdistuvia tarkkailukäyntejä suoritettiin vuoden aikana 3 kertaa. Harrastustoiminnan erityisohjaajia lähetettiin lautakunnan toimesta varhaisnuorisjärjestöjen kerhotoilaisuuksiin 26 (25) tunniksi. Neuvottelutilaisuuksia, joko yksin tai yhteistyössä eri järjestöjen kanssa järjestettiin 4 (5), joissa osanottajia oli yhteensä 130 (160). Erilaisia valistustilaisuuksia, sen lisäksi mitä erikseen on mainittu, järjestettiin 2 (5).

Eri raittiusjärjestöjen kustantamia kuukausijulkaisuja tilattiin ja jaettiin sosiaalisille laitoksille, työmaaruokaloille, ylioppilaskokelaille jne. yhteensä 1 514 (1 360) vsk.

sekä erityisnumeroita 3 900 (2 600) kpl. Raittiuskilpajoitusten erityispalkinnoiksi jaettiin yhteensä 350 (304) kirjaa. Raittius-tutkimuksen oppikirjoja jaettiin vuoden aikana helsinkiläisille oppikouluille 747 (1 208) kpl. Vuoden aikana julkaistiin lautakunnan toimiston ja raittiuspiirijärjestöjen yhteisjulkaisuna (tiedotuslehtenä) »Raittiustyön Kentältä» -julkaisua kuusi painosta yhteismäärältään 22 700 kpl ja ruotsinkielistä »Nytt Från Nykterhetsnämnden» -julkaisua yhteismäärältään 3 000 kpl. Lehtien toimitus- ja jakelutyö suoritettiin toimistossa ja ilmaisjakelu tapahtui pääkaupungin raittiusjärjestöjen aikuisjäsenille sekä järjestöille. Eri-alaista tiedotusaineistoa autokouluille, urheiluvallmentajille, koululaisille jne. jaettiin toimiston toimesta 2 450 kpl.

Huhti—toukokuun aikana järjestettiin kansakouluissa 61 raittiusoppituntia. Tunteihin osallistui yhteensä 5 500 oppilasta.

Työväen Raittiuspäivän 7.4. järjestelyihin osallistuttiin suorittamalla ohjelmakulut raittiuspäiväjuhlista. Lisäksi suoritettiin kahden viikon aikana elokuvateatterimainontaa 18 elokuvateatterissa.

Lautakunta osallistui Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton tutkimusjaoston toimeenpanemaan helsinkiläisten oppikoululaisten keskuudessa suoritettuun päihdyttävien aineiden käyttöä koskevaan tutkimukseen suorittamalla ao. tutkijalle osapalkkion. Tutkimusta koskeva yhteenveto jäi seuraavan vuoden puolelle.

Raittiusviikon, jota vietettiin 27.10.—3.11., tunnuksena oli »Rentoudu raittiisti» (»Nykter avkoppling»).

Toukokuun alussa pidetyssä neuvottelutilaisuudessa esiteltiin alustava suunnitelma raittiusviikon toiminnasta Helsingissä. Suunnitelma edellytti aikaisemmasta poikkeavaa järjestelyä siten, että varsinaisen raittiusviikkotoiminnan lisäksi järjestettiin erityisen syystoimintakauden avajaistempaus noin kuukautta ennen varsinaisen raittiusviikon alkua, kuitenkin raittiusviikkoon kuuluvana

erityistilaisuutena. Kokonaisuudessaan suunnitelma hyväksyttiin raittiuslautakunnan toimiston koolle kutsumassa 30.5. pidetyssä raittiusjärjestöjen edustajien neuvottelutilaisuudessa. Kokoukseen osallistui 45 edustajaa 32 järjestöstä.

»Syystempaus» järjestettiin sunnuntaina 22.9. klo 12.—17. Laajasalossa Vuorilahden kesäkodin alueella. Tilaisuus sujui järjestelyltään moitteettomasti, mutta lähes koko päivän kestänyt sateinen ilma häiritsi kuitenkin eräiden ohjelmien suorituksia. Sateisesta säästä johtuen yleisöä oli odotettua vähemmän ja päivän aikana kävi juhlapaikalla n. 350 henkilöä.

Liikennekilpailu järjestettiin sunnuntaina 13.10. alkaen klo 12. Vaikka kilpailua ei järjestetty varsinaisen raittiusviikon aikana, katsottiin sen kuuluvan raittiusviikkotilaisuuksien ryhmään, varsinkin kun palkintojen jako tapahtui raittiusviikon päättäjäis-tilaisuudessa 3.11. Kilpailu rajoitettiin tänäkin vuonna vain raittiusjärjestöjen kilpailuryhmiä koskeväksi ja siihen osallistui 20 autoa. Kukin auto muodosti kolmehenkisen kilpailuryhmän, joka ajoi noin 40 km:n pituisen kilpailulenkin. Sen aikana suoritettiin erilaisia testejä, kyselyjä, arvaustehtäviä jne.

Yleinen neuvottelutilaisuus pidettiin Työsuojelunäyttelyn luentosalissa tiistaina 29.10. klo 19. Ilmeisesti monien samana iltana järjestettyjen tilaisuuksien vuoksi yleisöä oli paikalla vain 20 henkilöä. Alustajat olivat prof. Uno Tuominen (Uudet alkoholilait) ja toimistosiht. Mauno Merilina (Raittius työn paikallisia kysymyksiä). Alustusten johdosta käytiin n. tunnin kestävä keskustelu.

Raittiusviikon päättäjäis-tilaisuus pidettiin työväenopiston juhlasalissa sunnuntaina 3.11. klo 12. Yleisöä oli paikalla n. 130 henkilöä.

Raittiusviikkotilaisuuksia järjestivät lisäksi myös monet muut järjestöt. Kaikkiaan järjestettiin raittiusviikon tilaisuuksia toi-

miston saamien tietojen mukaan 21 (35), joissa yleisöä oli yhteensä 4 405 (4 645).

Raittiusviikkoa koskevan tiedotustoiminnan ja tilaisuuksien mainonnan osalta suoritettiin seuraavat toimenpiteet: »syystempauksen» mainoslehtinen painatettiin 10 000 kpl:n painoksena 2-sivuisena ja sitä jaettiin lähinnä järjestöjakeluna, mutta osittain myös suoraan Laajasaloon ja sen ympäristöön. Raittiusviikkotilaisuuksien »mainoslehtinen» sisällytettiin »Raittius työn Kentältä»-julkaisuun, mikä jaettiin jokaisen raittiusjärjestöön kuuluvan jäsenen kotiin. Julkaisun painos oli 4 500 kpl. Elokuvateattereissa suoritettavaa mainontaa varten valmistettiin 14 elokuvamainosta, joista osa oli ruotsinkielisiä. Aiheena oli raittiusviikon yleismainos. Esitys tapahtui 12 elokuvateatterissa aikana 21.10.—3.11. Raittiusviikon neuvottelutilaisuutta, kirkkojuhlaa ja päättäjäis-tilaisuutta varten julkaistiin 29.10. pääkaupungin kaikissa päivälehdissä sanomalehti-ilmoitus. Myös eräät järjestöt julkaisivat ilmoituksia omista tilaisuuksistaan. Erityismainontaa varten tehtiin »syystempauksesta» useita julisteita, jotka sijoitettiin Laajasaloon. Samoin hankittiin 2 500 kpl ilmapalloja tunnuksella »Rentoudu raittiisti». Palloja käytettiin pääasiassa »syystempauksessa», mutta niitä jaettiin myös viikon aikana järjestettyihin lasten tilaisuuksiin, päättäjäisjuhlaan jne. Edelleen hankittiin 100 kpl kynätelineitä sekä 500 kpl avainkoteloida, joihin oli painettu raittiusviikon tunnus. Viimeksimainittuja esineitä jaettiin syksyn aikana esiintyjille, toimihenkilöille jne. sekä erityispalkintoina raittiusviikon aikana järjestetyissä kilpailuissa. Raittiusviikon julisteita ja ohjelmistoa tilattiin Suomen Raittiusseurasta jaettavaksi edelleen niitä haluaville järjestöille ja laitoksille. Yliveto-lehteä hankittiin myös 400 kpl jaettavaksi järjestöille, nuorisotilaisuuksiin jne.

Lainaustoiminta. Toimiston lainaustoimintaa ja myös sen omaa valistustoimintaa varten hankittiin vuoden aikana 14 uutta ly-

hytelokuvakopiota sekä kaksi diakuvasarjaa. Vuoden lopussa oli toimiston käytettävänä 143 lyhytelokuvaa, 38 raina- ja kuultokuva-sarjaa, neljä Bell & Howell -merkkistä 16 mm:n elokuvakonetta, Grundig-merkkinen nauhuri, kaksi rainaheitintä, kuultokuvaheitin, kaksi valkokangasta, elokuvanauhojen korjauslaite sekä esityspöytä. Lainauksia suoritettiin seuraavasti: elokuvakoneita 480 (452) lainauspäivää, lyhytelokuvia 2 663 (2 667), kuultokuvaheitintä 90 (15), rainaheitteitä 31 (17), valkokankaita 35 (27) sekä kansallispukuja 69 (45) lainauspäivää.

Kilpailu- ja kurssitoiminta. Järjestöihin kohdistuneita aktivointikilpailuja järjestettiin seuraavasti: kaupungintuntemuskilpailu raittiusjärjestöjen jäsenille, tietokilpailu varhaisnuorisojärjestöille, sosiaalisen toiminnan kilpailu raittiuspiirijärjestöille sekä valokuvauskilpailu, johon osanotto oli vapaa kaikille. Lisäksi järjestettiin raittius- ja liikenneaiheinen kilpailu raittiusviikolla.

Vuoden aikana järjestettiin yksin tai yhteistoiminnassa raittiuspiirijärjestöjen kanssa 8 (6) kurssia, joihin osallistui yhteensä 222

(180) henkilöä. Lautakunta tuki erikseen Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliiton järjestämiä tuoremehukurssseja, joita pidettiin kesän aikana Malmin kartanossa.

Kurssiavustukset. Lautakunta jakoi anomuksesta raittiuskeskusjärjestöjen kursseille osallistuneille helsinkiläisille osanottajille kurssiavustuksia. Avustuksia haki kaikkiaan 113 (95) henkilöä, joista 76:lle (88) myönnettiin avustus. Avustusten kokonaissumma oli 1 248 mk.

Avustuksia raittiustyön tukemiseen vapaiden järjestöjen kautta jaettiin yhteensä 79:lle (79) järjestölle. Avustuksia haki 80 (81) järjestöä. Avustuksia myönnettiin yhteensä 142 400 mk.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden talousarvioon oli lautakunnan käyttöön merkitty 158 331 mk ja avustuksia varten 145 000 mk. Lisämäärärahoja ja ylityksiä myönnettiin yht. 2 580 mk. Lautakunta käytti omaan toimintaansa kaikkiaan 150 112 mk.

Tuloja oli lautakunnalla kertomusvuonna 870 mk.